

[Undervisningsministeren.]

medlemmers erindring, stod man indenfor den sønderjyske skolekommission, der afgav betænkning i marts 1946, delt i et flertal og et mindretal med hensyn til den nyordning, der burde træffes. Et flertal ønskede alle særrettigheder for mindretallet ophævet, således at de offentlige tysksprogede skoler lukkedes og de tysksprogede privatskoler, som der var enighed om fortsat at tillade, underkastedes et ret indgående tilsyn, medens et mindretal ønskede at se tiden lidt an og ikke straks at skride til en endelig lukning af de offentlige skoler. Ved loven af 12. juli 1946 gennemførtes en ordning i væsentlig overensstemmelse med kommissionsflertallets forslag, således at det tyske mindretal henvistes til at søge sit skolevæsen ordnet på privatskolebasis. Loven indførte en tilsynsordning, der var strengere end den for andre eksamensfrie privatskoler — det vil sige friskolerne — gældende, idet den dels kræver, at lærere, læse- og lærebøger, skolebogssamlinger og undervisningsplan skal godkendes af skoledirektionen, dels at disse skoler altid skal være undergivet et offentligt tilsyn gennem skolekommission og skoledirektion.

Under disse vilkår har mindretallets skolevæsen nu levet i godt 5 år, og af de 89 skoler med mere end 3 000 børn, som fandtes ved det tyske sammenbrud, er det lykkedes mindretallet at få genåbnet 25, hvoraf størsteparten i løbet af 1950, med et samlet elevtal på godt 800.

Ved genåbningen af 13 af disse skoler, der eksisterede som privatskoler før krigen, har staten ydet ekstraordinær bistand dels ved på lempelige vilkår at tilbagegive skolerne deres bygninger, der var beslaglagt efter revisionsudvalgets krav, dels ved ydelsen af et ekstraordinært statstilskud ved genåbningen, hvorved det toges i betragtning, at man i sin tid ved skolerne standsning inddrog deres efter de almindelige regler indtjente tilskud.

Mindretallet, støttet af tyske grænsepolitikere, har i de forløbne år med stigende styrke rejst krav om ændring af denne lovgivning som værende til ugunst for mindretallet. Mindretallet har i det hele taget følt sig hemmet af den nævnte lov, og der er vel næppe tvivl om, at kravet om godkendelse af lærere i de første år har virket som en hemsko, idet mindretallet har haft svært ved at finde lærere, hvis adfærd under besættelsen på den ene eller anden måde ikke udelukkede dem fra at opnå godkendelse. Efter gennemførelsen af den lille amnesti-
lov

er disse vanskeligheder sikkert lettet en hel del.

Mindretallet har imidlertid ikke stået alene i sin kritik af loven, men har fundet støtte også hos fremtrædende danske kredse. Det lovforslag, jeg i dag fremsætter for det høje ting til udligning i det væsentlige af de gældende særbestemmelser, har stort set vundet enstemmig tilslutning fra repræsentanter for de sønderjyske skoledirektioner, med hvilke forslaget har været drøftet. Som medlem i sin tid af den sønderjyske skolekommission sluttede jeg mig til det mindretal, der ønskede at fare med lempe, og fremsættelsen af det foreliggende lovforslag er således i naturlig overensstemmelse hermed; men uden den brede tilslutning til ønsket om en revision, som jeg har mødt fra sagskyndige kredse, ville jeg næppe være fremkommet med forslaget. Vi bevæger os jo i denne sag på et område, indenfor hvilket en enig optræden fra den danske rigsdags side er ønskelig, og indenfor hvilket der da også er tradition for, at vi kan finde frem til løsninger, som vinder tilslutning fra alle sider, en tradition, som vist kun er brudt een gang, nemlig ved vedtagelsen af den lov, som der her er tale om at revidere.

Idet jeg iøvrigt tillader mig at henvise til de til lovforslaget knyttede bemærkninger, skal jeg kort omtale de punkter, på hvilke der foreslås ændringer i den gældende retstilstand, og de ting, som ikke berøres af forslaget.

Den hidtil krævede forlods godkendelse af lærere, undervisningsmidler og undervisningsplan bortfalder, og en mindretalsskole kan herefter på samme måde som friskoler blot foretage anmeldelse til de lokale skolemyndigheder om skolens oprettelse og om, hvem der skal være leder, og hvilke lokaler der skal benyttes.

I konsekvens heraf foreslås de særlige regler om hjemmeundervisningen ophævet.

Tilsynet såvel med skoler som med hjemmeundervisning opretholdes som et offentligt tilsyn efter nærmere af ministeren fastsatte regler og vil kunne omfatte skolens virksomhed i det hele. Da det må anses for ønskeligt, at tilsynet udøves efter ensartede synspunkter, foreslås det henlagt til skoledirektionerne, der som hidtil kan benytte amtsskolekonsulenterne eller en særligt antaget tilsynsførende medhjælper, der dog skal godkendes af ministeren.

Efter den hidtidige formulering af reglen om adgang til statstilskud skal skolerne rent formelt gøre sig positivt fortjent til statstilskud, idet det dog kræves, at omstændig-